

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 155/2016
03.11.2016. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије Бранка Станића, као председника већа, судије Браниславе Апостоловић и судије Гордане Ајншпилер Поповић, као чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., Улица ... број ..., кога заступа адвокат Милан Гуцуња из ..., против туженог „ББ“ из ..., Улица ... број ..., кога заступа адвокат Срђан Илинчић из ..., ради стицања без основа, вредност предмета спора 300.923.576,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца и ревизији туженог, које су изјављене против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 4963/15 од 10.02.2016. године, донео је у седници већа одржаној дана 03.11.2016. године следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против става 1. изреке пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 4963/15 од 10.02.2016. године.

УКИДА СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж бр. 4963/15 од 10.02.2016. године у ставу II и III изреке и предмет се у том делу враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду II бр. 2226/2014 од 23.04.2015. године, у ставу 1. изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца АА из ..., којим је тражио да се обавезе тужени „ББ“ из ..., да му исплати износ од 300.923.576,00 динара, са законском затезном каматом почев од 29.01.2010. године па до исплате, а ставом 2. изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.194.465,00 динара, у року од осам дана од дана пријема пресуде.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж бр. 4963/15 од 10.02.2016. године у ставу 1. изреке, потврђена је пресуда Привредног суда у Београду II број 2226/14 од 23.04.2015. у ставу 1 изреке у делу у коме је одбијен тужбени захтев тужиоца за обавезивање туженог на исплату износа од 228.814.398,89 динара са законском затезном каматом почев од 29.01.2010. године до исплате. Ставом 2. изреке, преиначена је пресуда Привредног суда у Београду II број 2226/14 од 23.04.2015. године у ставу 1. изреке у делу у коме је одбијен тужбени захтев за обавезивање туженог на исплату износа од 72.109.177,11 динара, са законском

затезном каматом почев од 29.01.2010. године и у делу одлуке о трошковима парничног поступка садржане у ставу 2. изреке и пресуђује се тако што се обавезује тужени да тужиоцу исплати износ од 72.109.177,11 динара са законском затезном каматом почев од 29.01.2010. године до исплате, у року од осам дана од дана пријема пресуде и обавезује се тужилац да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати 553.467,00 динара, у року од осам дана од дана пријема пресуде. Ставом 3. изреке другостепене пресуде, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати 52.300,00 динара, у року од осам дана од дана пријема пресуде, а ставом 4. изреке је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр. 4963/15 од 10.02.2016. године, тужилац преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију и то у односу на став 1. изреке пресуде, као и део става 2. изреке којим је тужилац обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка. Ревизију изјављује због разлога прописаних у одредби члана 407. став 1. тач. 3. и 4. Закона о парничном поступку.

Против наведене другостепене пресуде, тужени преко пуномоћника из реда адвоката је такође благовремено изјавио ревизију и то у односу на став 2. и 3. изреке, због погрешне примене материјалног права и због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку која је учињена пред другостепеним судом.

Тужени је преко пуномоћника, поднео и одговор на ревизију тужиоца и предложио Врховном касационом суду да исту одбије као неосновану. Трошкове је опредељено тражио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у складу са одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11 и 55/14) и утврдио да ревизија тужиоца није основана, а да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дана 04.07.2007. године са Агенцијом за приватизацију, закључио уговор о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције број Предмет уговора је била купопродаја 70 % друштвеног капитала субјекта приватизације „ББ“ из Тужилац није исплатио уговорену купопродајну цену, због чега је дана 01.02.2010. године Агенција за приватизацију доставила обавештење тужиоцу о раскиду уговора о продаји друштвеног капитала, услед неиспуњења обавезе исплате купопродајне цене.

У овом спору, тужилац након раскида уговора, потражује од туженог износ од 300.923.576,00 динара, који је инвестиран у туженог као субјекта приватизације, за прву и другу годину трајања уговора о продаји друштвеног капитала.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца у целини као неоснован, јер је закључио да је тужилац као купац, неплаћањем купопродајне цене из предметног уговора о продаји друштвеног капитала, сам узроковао раскид уговора, па као несавесна страна нема право на повраћај купопродајне цене, нити

право на повраћај средстава датих по основу инвестирања у субјект приватизације, те је примењујући одредбе члана 41. Закона о приватизацији, одбио захтев у целини као неоснован.

Другостепени суд је побијаном пресудом, делимично уважио захтев тужиоца и досудио му износ од 72.109.177,11 динара, налазећи да му овај износ припада по основу улагања у обртна средства субјекта приватизације за другу годину трајања уговора, док је преко досуђеног износа, потврдио првостепену пресуду, прихватајући закључак првостепеног суда да тужилац сходно члану 41 Закона о приватизацији нема право да од субјекта приватизације-туженог, тражи исплату преосталих 228.814.398,89 динара.

Тужилац у ревизији и даље сматра да му припада целокупан износ на име инвестиционог улагања који је уплаћен по основу уговора о продаји друштвеног капитала, наводећи да по раскиду уговора, основ за уплату тужиоца је отпао и није се остварио, па тужилац предметна средства потражује у складу са одредбом члана 210. Закона о облигационим односима.

Према оцени ревизијског суда, ревизија тужиоца се не може прихватити као основана. Побијана другостепена пресуда у делу у коме је правноснажно одбијен тужбени захтев тужиоца за обавезивање туженог на исплату износа од 228.814.398,89 динара са законском затезном каматом почев од 29.01.2010. године до исплате, није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка, због којих се ревизија може изјавити – (члан 407. ст. 1 тач. 1. и 2. ЗПП).

Тужилац као купац друштвеног капитала био је обавезан по уговору да инвестира у субјект приватизације - у спору туженог, укупно 3.576.590 еура у динарској противвредности у роковима тачно одређеним у члану 5.2.1 уговора и на тај начин би се повећала вредност капитала субјекта приватизације и издале акције у вредности извршеног улагања.

Према одредби члана 41. Закона о приватизацији („Сл. гласник РС“ 123/07) акције које стиче купац из нових емисија по основу повећања капитала субјекта приватизације за време извршења уговорених обавеза, сматрају се сопственим акцијама субјекта приватизације, које су у потпуности плаћене. У случају раскида уговора о продаји друштвеног капитала, акције стечене по основу повећања капитала субјекта приватизације се продају заједно са акцијама субјекта приватизације.

Сопствене акције док су у својини акционарског друштва имају посебан правни режим, не дају никаква акционарска, имовинска или статусна права и морају бити пренете купцу само у случају испуњења уговорених обавеза. Међутим, након раскида уговора, предвиђене су правне последице између купца и субјекта приватизације који има сопствене акције по овом основу, тако да се средства остварена од продаје сопствених акција стечених по основу повећања капитала новим улозима, по одбитку трошкова продаје, преносе купцу са којим је уговор био закључен.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац након пријема обавештења

од стране Агенције за приватизацију о доношењу одлуке о прихватању инвестиционог улагања за прву годину, није донео одлуку о повећању капитала и емитовању акција у вредности повећаног капитала у складу са чланом 237. тада важећег Закона о привредним друштвима. Тужилац као већински власник (70 % капитала), односно акција туженог, такве одлуке је могао да донесе на скупштини акционара туженог, али то није учинио, нити је у току поступка доказао да су постојале објективне околности које су га спречиле да тако поступи, што даље значи да је до неемитовања сопствених акција субјекта приватизације, па тиме и губитка права на исплату њихове вредности, дошло кривицом тужиоца, а не кривицом Агенције за приватизацију, како су то правилно закључили нижестепени судови.

Без одлуке надлежног органа друштва о повећању капитала и без емисије акција у висини вредности повећаног капитала, не може се извршити конвертовање капитала у сопствене акције друштва, па стога тужилац услед овог пропуста, по раскиду уговора, нема основа да тражи повраћај уложених средстава на име инвестиционог улагања за прву годину важења уговора о продаји друштвеног капитала, од субјекта приватизације. У том смислу су неосновани наводи тужиоца истакнути у ревизији да је приликом доношења побијане одлуке, другостепени суд погрешно применио материјално право и то одредбе члана 74. и 210. Закона о облигационим односима.

Последице раскида уговора о продаји друштвеног капитала, регулисане су самим уговором и Законом о приватизацији који се у овој врсти спорова примењује као „*lex specialis*“ тако да је примена Закона о облигационим односима, код спорова везаних за раскид уговора о продаји друштвеног капитала и последица раскида, ограничена а у неким случајевима и искључена.

Са друге стране, наводи из ревизије туженог су основани.

Другостепени суд је пресуду у делу којом је преиначио првостепену одлуку, тако што је обавезао туженог да тужиоцу исплати 72.109.177,11 динара, са законском затезном каматом од 29.01.2010. године па до исплате, засновао на томе да је тужени у одговору на тужбу изричито навео да је тужилац извршио уплату износа од 72.109.177,11 динара у обртна средства позивајући се на картицу конта 4103. Другостепени суд у образложењу даље наводи, да тужени није оспорио да је тужилац вршио плаћање за субјект приватизације, већ да је тужени током поступка оспорио намену новчаних уплата тужиоца и њихову сврху да се из достављених налога за уплату не може утврдити висина инвестиционих улагања за другу годину инвестирања, тако да је по мишљењу другостепеног суда на туженом био терет доказивања да висина инвестиционог улагања за другу годину није износила 72.109.177,11 динара, док је на тужиоцу био терет доказивања постојања инвестиционог улагања за другу годину преко наведеног износа.

Међутим, према стању у списима и мишљењу ревизијског суда, другостепени суд није могао своју одлуку којом је преиначио првостепену пресуду, да заснује само на томе што је тужени у одговору на тужбу навео да је тужилац износ од 72.109.177,11 динара уложио у обртна средства, и да тај навод тумачи као признање, односно неспорну чињеницу. Тужени јесте у одговору на

тужбу навео да је током 2008, 2009. и 2010. године тужилац уплатио наведена средства, али тужени није навео које износе је тужилац уплаћивао посебно по годинама инвестирања, тако да је током поступка остало неразјашњено да ли је уопште у другој години инвестирања било улагања у обртна средства и колико. Другостепени суд одлуку о преиначењу заснива и на Анексу 1 Уговора о продаји друштвеног капитала од 30.04.2009, из кога произлази да се тужилац обратио Агенцији за приватизацију са захтевом за промену начина и облика извршења уговорене обавезе за другу годину инвестирања, тако што ће се утврдити обавеза купца да износ од 1,200.000,00 динара инвестира у обртна средства субјекта приватизације и да је Агенција донела одлуку о давању сагласности за промену начина и облика извршења инвестиционе обавезе купца и прихваћено инвестирање у обртна средства, али из садржине анекса се не види да ли је тужилац у другој години, инвестирао новчана средства у обртна средства субјекта приватизације, нити се тужилац током поступка изјаснио, која су то обртна средства и које вредности.

Али независно од навода туженог, сам тужилац је тврдио и током поступка и у ревизији да је сва средства па и износ од 72.109.177,11 динара уплатио као инвестиционо улагање. Тужилац је предложио вештачење на околности улагања на име инвестиција у другој години инвестирања, висине тих улагања, сврхе и природе и намене тих улагања, али у остављеном року предујам за вештачење није уплатио, те због тога вештачење није ни извршено. Из списка даље произлази да је тужилац дао налог, да се средства за извршење уговорене обавезе књиже на конто 410, који сходно контном оквиру Међународних рачуноводствених стандарда, представља конто обавеза које се могу конвертовати у капитал а не конто на коме се књиже средства зајма, па из свега наведеног се може закључити да је остала спорно и неразјашњено за коју намену је извршена уплата износа од 72.109.177,11 динара.

Како је терет доказивања те чињенице био на тужиоцу, а не на туженом, то се основано истиче у ревизији да је другостепени суд учинио битну повреду одредаба поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку јер није правилно применио одредбу члана 231. Закона о парничном поступку а што је довело до тога да је погрешно примењено материјално право а да при том чињенично стање није у потпуности утврђено, што је све разлог за укидање пресуде у том делу.

Врховни касациони суд налази да се за сада не може прихватити закључак другостепеног суда да последице раскида уговора о продаји друштвеног капитала немају дејство у погледу средстава које је купац инвестирао у субјект приватизације, која се могу сматрати датим зајмом члана друштва, обзиром на намену датих новчаних средстава ради измирења текућих обавеза субјекта приватизације. Тужилац је током спора тврдио да су уплате извршене по основу измирења обавеза из уговора о продаји друштвеног капитала, конкретно ради извршења уговорене обавезе инвестирања, па је стога остало неразјашњено, како је другостепени суд досуђени износ од 72.109.177,11 динара са затезном каматом, посебно издвојио и квалификовао га као зајам који је дат субјекту приватизације, (што би значило да се ради и посебном уговорном односу-зајма, заснованом између тужиоца и туженог, ван оквира уговора о продаји друштвеног капитала),

те да тај износ тужилац има право да по раскиду уговора тражи од субјекта приватизације.

Са свих наведених разлога, другостепена пресуда у преиначеном делу се мора укинути, па ће другостепени суд у поновном поступку, отклонити учињену битну повреду поступка, те уважавајући примедбе које су садржане у овој ревизијској одлуци, донети нову одлуку у том делу, на закону засновану и одлуку о целокупним трошковима поступка.

На основу свега изложеног и процесних овлашћења из чл. 414. и 415. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић